तेषां वाग्विशेषरूपत्वात्। 'अमृतस्य नाभिः' अमृतत्वं हि देवत्वं, वाचि नह्यते बध्यते मन्त्रपूर्व्वकानुष्ठानेन तत् प्राप्नेः। 'सा' वाग्-देवी, 'जुषाणा' प्रीतियुक्ता सती, 'नः' अस्मदीयं, 'यज्ञं' 'उप-आगात्' प्राप्नोतु। सा च 'देवी', 'अवन्ती' अस्मान्रक्षन्ती, 'मे' मम 'सुहवा' सुखेनाह्वातुं शक्या, 'अस्तु'॥

अथ हविषो याज्यामाह। "यामृषयो मन्त्रकृतो मनीषिणः। अन्वैच्छन्देवास्तपसा श्रमेण। तां देवीं वाचꣳ हविषा यजामहे। सा नो दधातु सुकृतस्य लोके" इति। 'मन्त्रकृतः' सम्प्रदाय-प्रवर्त्तकरूपेण मन्त्राणां कर्म्मकर्त्तारः, 'मनीषिणः' बुद्धिमन्तो धारणशक्तियुक्ताः, 'ऋषयः' वसिष्ठाद्याः, 'श्रमेण' 'तपसा' बहु-प्रयाससाध्येन तपसा युक्ताः, तथा 'देवाश्च', 'यां' वाचं, 'अन्वै-च्छन्' अनुप्राप्तुमिच्छामकुर्वन्। अत एव स्मर्य्यते, युगान्ते तर्हि तान् वेदान् सेतिहासान् महर्षयः। लेभिरे तपसा पूर्व्वं अनु-ज्ञाताः स्वयम्भुवेति। 'तां' तादृशीं, 'वाचं', 'देवीं', अनेन 'हविषा यजामहे', 'सा' च देवी, 'सुकृतस्य' कर्म्मणः, फलभूते 'लोके', 'नः' अस्मान्, 'दधातु' स्थापयतु॥

अथ हविष एवं विकल्पितां याज्यामाह। "चत्वारि वाक्-परिमिता पदानि [५]। तानि विदुर्ब्राह्मणा ये मनीषिणः। गुहा त्रीणि निहिता नेऽङ्गयन्ति। तुरीयं वाचो मनुष्या वदन्ति" इति। येयं 'वाक्', सा 'परिमिता' इयत्तया परि-च्छिन्नानि, 'चत्वारि पदानि' चतुरोऽवयवान्, प्राप्य वर्त्तते। परा पश्यन्ती मध्यमा वैखरीति ते चत्वारः पादाः, 'तानि'